

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора РУДНІЧЕНКА Євгенія Миколайовича
на дисертаційну роботу МОЙСИ Володимира Васильовича «Управління
кризовими ситуаціями на підприємстві», поданої на здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент

1. Актуальність теми дослідження. Сучасне функціонування підприємств відбувається в умовах підвищеної невизначеності та турбулентності зовнішнього і внутрішнього середовища, що зумовлено глобалізаційними процесами, циклічними коливаннями економіки, прискоренням технологічних змін, цифровізацією бізнесу, посиленням конкуренції, а також зростанням соціально-економічних, політичних і безпекових ризиків. За таких умов кризові ситуації перестають бути винятковими подіями та набувають системного характеру, істотно впливаючи на фінансову стійкість, конкурентоспроможність і довгострокову життєздатність підприємств.

Особливої актуальності проблема управління кризовими ситуаціями набуває для підприємств, що функціонують в умовах нестабільності макроекономічного середовища, порушення логістичних ланцюгів, дефіциту ресурсів, зниження платоспроможного попиту та посилення регуляторного тиску. Відсутність ефективних механізмів ранньої діагностики криз, превентивного реагування та адаптації до змін призводить до втрати ринкових позицій, зниження ефективності управління, загострення внутрішніх конфліктів і, в окремих випадках, до банкрутства суб'єктів господарювання.

У зв'язку з цим особливого значення набуває розроблення сучасних підходів, моделей і інструментів управління кризовими ситуаціями, спрямованих не лише на мінімізацію негативних наслідків криз, а й на використання їх як джерела організаційного розвитку, підвищення адаптивності та зміцнення економічної безпеки підприємства. Саме це

зумовлює наукову та практичну актуальність дослідження проблеми управління кризовими ситуаціями на підприємстві.

2. Зв'язок роботи з науковими програми, темами, планами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до планів наукових досліджень Львівського державного університету внутрішніх справ в межах науково-дослідних робіт «Економічна безпека соціально-економічних систем: проблеми теорії та практики» (0121U112498, 0124U004437). У межах цієї теми автором розроблено технологію протидії чинникам, що уможливають утворення кризової ситуації на підприємстві в системі прийняття управлінських рішень і на її основі побудовано модель формування і застосування обліково-аналітичного забезпечення в системі управління кризовими ситуаціями на підприємстві. Дисертація безпосередньо пов'язана з реалізацією завдань наукової тематики, що передбачає пошук нових рішень для підвищення ефективності управлінських рішень в системі економічної безпеки підприємства.

3. Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження

полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні основних положень та прикладних рекомендацій з управління кризовими ситуаціями на підприємстві в сучасних умовах. Вагомими науковими результатами дослідження, які характеризуються науковою новизною та виносяться на захист, є такі:

удосконалено:

- теоретико-методичний підхід до визначення безпекових аспектів управління підприємством;

- понятійно-термінологічний базис управління кризовими ситуаціями на підприємстві, який, на відміну від наявних, характеризується комплексною систематизацією та логічною інтеграцією базових категорій «криза», «кризова ситуація», «управління кризовою ситуацією», що дало змогу уточнити зміст і взаємозв'язок цих понять та запропонувати авторське бачення сутності поняття «управління кризовими ситуаціями», основу якого запропоновано

визначати за чотирма складовими: проактивність та превентивність, інтеграція безпекової складової, адаптивність і гнучкість, результативність;

- науково-практичний підхід до оцінювання ефективності системи управління кризовими ситуаціями на підприємствах України в сучасних умовах;

- механізм ідентифікації слабких сигналів у системі управління кризовими ситуаціями на підприємстві в сучасних умовах;

набули подальшого розвитку:

- концептуальні засади функціонування системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві;

- технологія протидії чинникам, що уможливлюють виникнення кризових ситуацій на підприємстві у процесі прийняття управлінських рішень;

- модель формування і застосування обліково-аналітичного забезпечення в системі управління кризовими ситуаціями на підприємстві.

4. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Результати дослідження характеризуються значною теоретичною та прикладною значущістю. Теоретична складова цінності полягає в обґрунтуванні та розвитку нових наукових положень, запропонованих автором. Теоретичні узагальнення, наукові розробки та методичні рекомендації автора використовуються у освітньому процесі та науковій діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ (Акт про впровадження результатів дисертації в наукову діяльність ЛьвДУВС № 23 від 24.09.2025, Акт про впровадження результатів дисертації у освітній процес ЛьвДУВС № 63 від 24.09.2025).

Практичне значення одержаних результатів підтверджується можливістю їх широкого застосування у діяльності підприємств. Розроблені методичні рекомендації та прикладні рішення спрямовані на підвищення рівня економічної безпеки підприємств шляхом активного використання управлінських методів у сфері антикризового управління. Важливо, що результати дисертації впроваджені на практиці, що підтверджується довідками впровадження на вітчизняних підприємствах, зокрема ТОВ

«Львівагропродукт» (Довідка про впровадження № 63/25 від 23.10.2025), ТзОВ «Молокозавод «Самбірський»» (Довідка про впровадження № 14_25 від 14.10.2025), ТОВ «Фенікс Агро Трейд» (Довідка про впровадження № 1/30.10.2025 від 30.10.2025), ТОВ «Агрокомпанія «РАТА»» (Довідка про впровадження № 1 від 16.09.2025).

5. Повнота викладення у відкритому друку та апробація наукових положень дисертації. Основні наукові положення і результати дисертації повністю відображені у публікаціях здобувача, що відповідає встановленим вимогам. За темою дисертації опубліковано 13 наукових праць, серед яких: 1 стаття індексована наукометричною базою SCOPUS; 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 9 наукових праць у збірниках за матеріалами конференцій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Тематика публікацій здобувача відповідає змісту дисертації, а кількість і рівень таких публікацій повністю відповідають вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії (згідно з чинними нормативними документами).

6. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Володимира МОЙСИ, є логічними і послідовними, узгодженими, обґрунтованими та достовірними. Їх обґрунтованість забезпечена використанням широкого спектра загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема: індукції та дедукції, порівняння і систематизації, аналізу та синтезу, непараметричні статистичні, анкетування та експертного аналізу, моделювання найменших квадратів, морфологічного аналізу, графічний, історико-логічний абстрактно-логічний.

Достовірність результатів підтверджується: репрезентативною інформаційною базою дослідження, яка включає дані вітчизняних підприємств легкої промисловості; практичним впровадженням результатів дослідження на прикладі підприємств ТОВ «Львівагропродукт» (Довідка про впровадження № 63/25 від 23.10.2025), ТзОВ «Молокозавод «Самбірський»»

(Довідка про впровадження № 14_25 від 14.10.2025), ТОВ «Фенікс Агро Трейд» (Довідка про впровадження № 1/30.10.2025 від 30.10.2025), ТОВ «Агрокомпанія «РАТА»» (Довідка про впровадження № 1 від 16.09.2025). Наукові розробки та теоретичні узагальнення дисертаційної роботи впроваджені в освітній процес та наукову діяльність Львівського державного університету внутрішніх справ (Акт про впровадження результатів дисертації в наукову діяльність ЛьвДУВС № 23 від 24.09.2025, Акт про впровадження результатів дисертації у освітній процес ЛьвДУВС № 63 від 24.09.2025); публікацією основних положень дисертації у фахових наукових виданнях, у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Інформаційною базою дослідження є основні правові та нормативні документи Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, актуальна вітчизняна та зарубіжна наукова література, офіційні статистичні дані, фінансова звітність і первинна документація досліджуваних підприємств, результати опитування фахівців та менеджерів, матеріали особистих досліджень автора.

7. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг основного тексту становить 218 сторінок, із яких основний текст – 172 сторінки, які містять 41 рисунок і 12 таблиць, 5 додатків, а також список використаних джерел, який містить 225 найменувань на 22 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, застосовані методи, наукову новизну, практичне значення, ступінь апробації результатів та особистий внесок здобувача.

У першому розділі сформовано сучасний підхід до визначення основних безпекових аспектів поняття управління підприємством, запропоновано авторське бачення поняття «управління», обґрунтовано, що кризові явища супроводжували людство протягом всього його еволюційного розвитку,

ускладнюючись та посилюючись еквівалентно розвитку економічних та людських відносин. сформовано понятійно-термінологічний базис управління кризовими ситуаціями, що передбачає систематизацію, логічне поєднання та уточнення ключових категорій «криза», «кризова ситуація», доведено, що управління кризовими ситуаціями на підприємстві – це сукупність заходів аналізу, моніторингу та елімінації негативного впливу кризових явищ та наслідків, що мають на меті дестабілізувати усі елементи соціально-економічної системи, сформовано концептуальні засади системи управління кризовими ситуаціями на підприємстві, в основу яких закладено розпізнавання кризових ситуацій, формування відповідної антикризової політики та стратегії, проектування безпосередньо самої системи та реалізацію управлінських рішень.

У другому розділі обґрунтовано динаміку основних змін у діяльності та функціонуванні сучасних підприємств як підґрунтя для прийняття антикризових управлінських рішень, доведено, що найбільший шок сільськогосподарські підприємства відчули з початком повномасштабного збройного вторгнення в лютому 2022 року, у результаті поглибленого аналізу було сформовано авторське бачення моделі траєкторії змін, що загрожують безпековій діяльності сільськогосподарських підприємств України, визначено безпековий контур на ринку сільськогосподарської продукції України за останні роки із урахуванням як подій до повномасштабного збройного вторгнення, так і після, використання інтегрального показника дозволило запропонувати науково-практичний підхід до оцінювання ефективності системи управління кризовими ситуаціями на підприємствах України в сучасних умовах, запропоновано комплексний підхід до оцінювання впливу трансформацій в кон'юктурі ринку української продукції на утворення кризових ситуацій для підприємств, за результатами проведеного оцінювання визначено, що існують конкретні сигнали про потенційно швидке формування дисбалансів у разі різких змін у зовнішньому середовищі, особливо під час воєнного стану та активних бойових дій, здійснено прогнозування, яке є

базисом для запровадження сценарних заходів, спрямованих на збереження власного безпекового потенціалу сільськогосподарських підприємств.

У третьому розділі запропоновано технологію протидії чинникам, що уможлиблюють утворення кризової ситуації на підприємстві в системі прийняття управлінських рішень, обґрунтовано, що саме обліково-аналітичне забезпечення відіграє ключову роль у діяльності суб'єктів системи управління кризовими ситуаціями на сучасному підприємстві, оскільки воно формує основу для прийняття обґрунтованих управлінських антикризових рішень в умовах нестабільності та невизначеності, розроблено модель формування і застосування обліково-аналітичного забезпечення в контексті удосконалення управління кризовими ситуаціями на підприємстві, запропоновано механізм ідентифікації слабких сигналів у системі управління кризовими ситуаціями на підприємстві, який поєднує в собі задоволення інтересів як суб'єктів управління кризовими ситуаціями, так і суб'єктів забезпечення економічної безпеки, формуючи їхню процедурну та інформаційну взаємоузгодженість у процесі раннього виявлення нових слабких сигналів.

Висновки відображають досягнення поставлених у роботі цілей і завдань, формулюють узагальнення одержаних наукових результатів, підтверджують їх новизну та практичну значущість.

Дисертація повністю відповідає вимогам до оформлення наукових кваліфікаційних робіт, є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке має логічну структуру, системний виклад матеріалу та наукову цінність.

Поставлені у дисертаційній роботі задачі повністю вирішені. Висновки дисертації мають конкретний характер, відображають основні наукові результати, які одержані здобувачем, а також рекомендації з їх практичного використання. Зазначені наукові положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження сформульовані, апробовані і виносяться на захист уперше, що свідчить про їх наукову й практичну новизну.

8. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За підсумками всебічного аналізу рукопису дисертаційної роботи,

опублікованих наукових праць здобувача, а також аналізу наданого автором звіту щодо перевірки тексту рукопису електронним сервісом, порушень принципів академічної доброчесності не встановлено. Самостійність виконання дослідження підтверджується оригінальністю викладення матеріалу, вагомим особистим науковим внеском автора та належною апробацією результатів у формі наукових публікацій і виступів на наукових заходах. Володимиром МОЙСОЮ у роботі дотримано вимог законодавства про авторське право, коректно оформлено посилання на джерела та визначено особистий внесок здобувача у співавторських публікаціях.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У таблиці 1.4 систематизовано визначення поняття «кризова ситуація», а після неї вони детально описані в тексті, що не було обов'язковим;

2. У рисунку 1.2 серед переліку сучасних концепцій управління виокремлено концепцію управління фінансами, при тому, що вона є базовою (класичною) управлінською функцією;

3. У таблиці 1.5 до кожної стадії розвитку кризової ситуації доцільно було б додати чіткі критерії (ознаки) кризової ситуації;

4. Доцільно було б рисунок 2.11 детальніше описати у тексті роботи з акцентом на формування кризових ситуацій на підприємствах сільськогосподарського сектору;

5. У таблиці 2.4 доцільно було б додати деталізовані рекомендації щодо аналізованих сценаріїв антикризових дій для сільськогосподарських підприємств;

6. У таблиці 2.5 доцільно було б у примітках зазначити, що від'ємне значення – це збиток, а додатне – прибуток.

Доцільно зазначити, що наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи Володимира МОЙСИ, яка містить інноваційні підходи для розв'язання вищезазначеної проблеми.

10. Загальний висновок.

Дисертаційна робота МОЙСИ Володимира Васильовича на тему «Управління кризовими ситуаціями на підприємстві» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» є актуальною, виконаною на високому науково-теоретичному рівні, містить обґрунтовані наукові положення та результати, що характеризуються науковою новизною й практичною значущістю, а основні результати дослідження опубліковані у фахових наукових виданнях, відповідає встановленим вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р., Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017р. та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., а її автор МОЙСА Володимир Васильович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та
адміністрування, факультету управління,
адміністрування та туризму
Хмельницького національного університету

Євгеній РУДНІЧЕНКО

Підпис засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницького національного
університету

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ

